

gaire, però el fet és que en Dozy no hi ha res d'això, i tampoc *RMa*. *arbaği* «charretier, voiturier» figura en algun diccionari (Belot), com derivat de *ar(a)ba* «char, chariot, voiture» però no sols això no té arrel aràbiga ni hi ha res semblant en *RMa* ni *PAlc* (mots ben diferents per a «carro», «carretero» etc., 122a), sinó que el mateix Belot (p. 1011) ja indica que són manlleus del turc (com ho comprova el sufix *-ği*); això ja el descarta com a ètimon d'un NL valencià; *barbağ* «déchirer ses habits» en Belot però no en Dozy etc., ni té arrel aràbiga, i també Belot el declara mot manlleuat.

a) Aquest potser sí que és un mot d'origen camític, o bereber, ço que importaria comprovar, perquè a base dels dits NPP algerians ens explicaria el component de *Beni-arbeig*. I és el que intento sense poder rebreix-hi (potser només per falta de coneixements en aqueixa especialitat). En el diccionari àrab algerià de Beaussier (ni en el suplement) només veig mots de forma no ben igual i de sentit relacionable, però no en forma precisa: *harbaz* «mettre à la chaîne, engager dans une mauvaise affaire», *harbiza* 'cadena per empresonar', *harbâz* «barrièra» (p. 328); en els plurals de *harbaš*, *-bis/habraš*, «rouler de la semoule sur un beignet pour la rendre croustillante» (p. 52): tot amb *b*; amb *ḥ* (com Belot), només un *ḥarbağa* que Freytag (IV, 382) atribueix al *Qamûs* amb dubtes: 'procediment escàs i imperfecte de fer quelcom'.

Encara que en terreny poc familiar, cerco en diccionaris berebers: *haruweð* «atropellar, maltratar, destruir, pisotear» (Ibáñez, *Dicc. Rifeño* II, 164, i I, 76), *ḥareb* «abanicar, espantar las moscas» (II, 166a), *ḥarref* «rebanar» (II, 166a) «igualar con el raser» (I, 351). En el bereber del SO. del Marroc, molt diferent del rifeño, només veig: *lherraf* «trancher» (Destaing, p. 283) «rompre la pierre» *férkuyes* «éclat, tranche de pierre» (*ta*)*férkuyes*, *afferzu* «briser, partager» (102). Més difícil és que s'hi relacioni el mot sense arrel aràbiga *arbaš* «grimper», «s'accrocher, s'aggriper à» només documentat en dos diccionaris magrebins moderns: Boqtor i Hélot, d'Alger (Dozy, *Suppl.* II, 108b).

Imperfecte i vague com resta tot això no arribem a cap seguretat. En veritat tanmateix dóna la impressió que estem sobre una pista bereber, i resta versemblant que els especialistes en la gramàtica comparada d'aquest complex lingüístic, potser no la desaprovaren enterament, tot rectificant-la. La noció de 'destruir, trencar, fer malbé' hi sembla central. El NP *Herbägi/-baš* amb un significat com 'rompedor, atacant' vindria d'aquí? Podria aquest donar un ètimon versemblant per a *Beni-arbeig*?¹

b) El cas de *Benidoleig* suggereix la possibilitat que aquí també hi hagi un mot aràbic del mateix contingut. Penso, doncs, si podria ser *Bāni 'Arbaḥ Ḥāğğ* 'els dels quatre pelegrinatges'. No crec que això topés amb objeccions sintàctiques (cf. la combinació de *Benidoleig*), però té sobretot la contra que els plurals coneguts del mot per a 'pelegrinatge' són diferents: *ḥuğāğ* en *RMa* 518.1; *ḥuğjeg* en *PAlc*, i *ḥiğğāt* en

Belot.

c) Puix que totes les pistes aràbigues i mauritanes semblen exhaurides o poc viables per a mi i per a Asín, potser hem de sospitar un origen mossàrab. Majorment estant *Beni-arbeig* sota mateix dels colossals penyalars de la serra de Segàrria: *Beni-* seria doncs *vena* arabització del mossàrab *pena* 'penya?', com en els nombrosos casos aplegats en el vol. I, pp. 257-259. Potser PINNA BASSA o PINNAS BASSAS en plural, pròpiament 'les penyes baixes'; la intervenció de l'àrab explicaria el canvi de BAS- en *bäsä(š)* > *-beix* (com en Lz. Vargas); la *-i* i el canvi de *-eix* en *-eig* es podrien explicar de moltes maneres, i sobretot per influència del nom de l'immediat *Benidoleig*.²

d) Entre les alqueries de Gandia figura en el *Rept.* un *Rahal Barbenz* (p. 513). No crec que es pugui identificar localment amb *Beni-arbeig*, car aquest és a uns 25 k. de Gandia, però, si més no, com a homònim, se'n acut que potser el nostre podria sortir de *Beni-* + *Barbenz*, car *Beniba-* podria passar a *Benia-* per dissimilació; i si *Barbenz* ve de *BARBENTIVS (veg. supra, l'article *Barbens*), potser de -ENTIUS ¿podia sortir *-enğ* o cosa semblant en mossàrab? Massa difícil fonèticament; i sobretot, hem de creure que a aquest *Barbenz* de Gandia el nom li ve d'un català conquistador provinent del poble urgellenc. Llavors no hi ha *-č* possible i la combinació se'n va per terra.

En total, entre aquestes quatre o cinc pistes, descartem com a ben forçades i improbables la *d*) i *a*), però és difícil decidir-se entre les altres tres: *a*), *b*) i *c*), millor que *c*), que xoquen amb menys objeccions; car si bé l'objecció gramatical contra *b*) és forta potser allegariem la possibilitat d'una irregularitat d'àrab vulgar, amb un singular com qui diu collectiu: el fundador de *Benidoleig* era l'home del pelegrinatge a la Meca —sí, diria el fundador de l'altre, però jo sóc el que hi he anat quatre vegades. Explicació concebible, massa hipotètica...

e) En fi, hi ha més al Sud un NL no molt diferent que ens pot donar aquí la clau d'una etimologia acceptable, *Altabix*, poblet agr. a Elx (700 habitants, 1,5 k. a l'O. de la ciutat; encara que GGRV (111) en digui *Artabix*, és amb *l* la forma que em digueren a Elx (xxxvi, 133.8), i la que li atribueix l'Inst. Geogr. y Estad. en els nomenclàtors de 1930 i 1950. Partint d'aquella com a més autoritzada i fidedigna, li he trobat (V. l'art. supra) l'etimologia àr. *tabbiğ* 'embelliment', 'acte de decorar', nom d'acció del verb *babbağ* «rendre beau», forma II de l'arrel *bḥğ* 'alegrar', 'ser bell, elegant'. De la mateixa arrel *RMa* dóna altres derivats (s. v. *gaudere*, 408.14): un nom d'acció *ibbāğ*, un abstracte *babğa* i en particular l'adjectiu *bābiğ* 'amenus' (41b), el qual s'ha usat també com NP *Bebiğ* a Algèria i també *Beḥğa* (GGAlg., 31); i a Egipte (Littmann 830) i també a Algèria el femení *Beḥğa*.

Això ens dóna, doncs, una etim. simple —i la més convincent— per a *Beni-arbeig*: *Bāni al-bābiğ* 'els fills de l'agradable', 'del content': amb la *r* morisca (= l)